
PAMFLET
1475

Den Nederlandtschen
BYE-CORF:
Waer in
Ghy beschreven vint/ al

het gene dat nu wtgegaen is/ op den stilstant ofte Vrede (seer nootsaeckelick om te lesen/ van alle Lief-hebbers des Vaderlants/ waer wt men den Spaenschen Aert mach leeren kennen/ ende altijdt op syn hoede te wesen) beginnende in Mey 1607 ende noch en hebben wy niet het eynde.

Ende is ghestelt op een tsamen-sprekinghe/ tusschen een Vlamyng ende Hollander.

Noch is hier by ghevoecht/ een

GHEDICHT.

Ter eeren des begonnen Peys, *tusschen* Philippum *den derden van dien Name Coninck van Spaignien, &c.*

ENDE DE

Edele *Groot-moghende* Heeren Staten *Generael der geunieerde Provincien.*

Int Jaer festhien hondert en acht/
Jeghelick na een goede Vrede wacht.

137

1475

De Uytgave

DEN AVTHVER
tot den goet gunstighe Leser.

Ersamē seer beminde Leser / naedien mijn daer een goet Vrient heeft gebeden / dat ick eens alle het ghene / dat nu wtghegaen is / op den stilstandt ofte Vrede / soude by een stellen / overmidts daer veel Lief-hebbers zijn (seyde hy) die de selfde by een soecken / om tsamen te laten binden / ende en wetē niet of zyse al hebben ofte niet / ja selfs veel Boeckvercoopers weten niet watter al wtgegaē is. So heb ickse al die ick hebbe connen becomen hier inghesedt / en hebbet op een tsamen-sprekinghe ghemaect / eñ hebbe oock het selfde genoemt den Nederlantsche Bye-korf / overmits daer veel lieffelicke waerschouwinghe in zijn / die de Lief-hebbers des Vader-lant soo soet zijn om te aenhooren / als den smaeck van den soeten Honich / eñ desen Bye-korf moet oock voor aen gebonden wesen: van al het ghene datter nu wtghegaen is. Godt wil ons Nederlant bewaren voor twist ende oneenicheyt / ende gheven dat desen Pays mach strecken / tot Gods eer ende tslant wel-vaert / Amen.

Een tsamen-sprekinghe
ghemaeckt tusschen een Hollan-
der ende Vlamyng.

Den Vlamyng spreect.

Ck wenschu goeden dach Ollan-
der/hoe sit ghyze so neerstich en lesser hebt ghy wat
nieus vanden Vredene.

Den Hollander spreect.

Ja ick hebt ghecregen een Boecxken ghenaemt
Bulle/ofte Mandaet des Paus/waer in dat alle
Geestelycke persoone haer advijs wt spreken / op
de Vrede diemen met ons Ketters aengaet.

Vlamyng.

Ey lieve vrient vercoopt het mijn/ick wilder u wel 7 grootene voor
gevene/ende wiste ickere noch eenighe andere te crygene / aengaende dese
stilstant ofte vredene/ick soudese wel dubbelt willen betalene / want ick
ben van meyninge al tgene dat ick can crygene/van dese nieuwe beschry-
vinge/achtervolgende laten bindene/eñ so een boecxken af laten makene.

Hollander.

Daer is het Vlamyng langt gelt/wilt ghyer meer ander beschryvin-
ge vanden pays ofte stilstant hebben/ick salder u wel meer makē te cry-
ghen/die seer nootelyck syn om te lesen/ waer uyt ghy cont mercken den
valschen eñ listigen aert/van dē Coninc van Spaigne/ende den Ertsher-
toge Albertus/hoe sy soecken dese landen te bedriegen/daerom men wel
mach letten op tgeen dat seer fraey van Tito Livio in syn Roomsche Hi-
storie geseght wort/dat den sekersten middel om zich tegen syne vyandē
te behouden/is het mistrouwen. Want sy soecken ons doch met schoone
belofte te bedriegen/eñ hen te veynse of sy sulcx meynde/eñ ons dan so on-
versiens t'overvallen/gelyck wy breeder indē droom mogen lesen/eñ ooc
hoe sy soecken ons het beste deel afhandich te maken / te wetē de Indie-
sche vaert/waer door dese Nederlanden het beste profyt crygen / eñ den
vyant de meeste schade/gelyc gy beschreven vint inde memorie vande ge-
wichtige sakē/eñ hoe sy ooc met geschencken soechtē de herten te winnē/

 eñ

eñ hoe sy ooc sochten den trevis te verlengen/ tsy door faute van goet weder/ofte door tlange uyt blyven van Pater Ney/twelc tot haer voordeel is/gelyc gy inden Raetslach ofte Raetsel sult lesen /eñ hoe sy ooc alreede overslaen hebben ons te vernielen(als wy den vrede met hen sullen gemaect hebbē)ja ons dā niet weerdich en sullen kennē te laten leven/gelyc gy breeder inde Artyckelen van het besluyt der Inquisitie van Spaigne meucht lesen/eñ meer andere dingē die hier te lang soude syn te verhalen /waer uytmen can mercken/op hoe veelderley manieren sy ons soecken te bedriegē/eñ hoe sy ons soudē tracterē als sy het net over ōs hooft hadden/maer God de Heere die een kender der herten is/sal ons wel bystaen/ghelyc hy tot noch toe ghedaen heeft / laet ons hem dan van gantscher herten daerom bidden.

Vlamyng.

Ba vrient daer moet gy my aenhelpene / al soudese noch so veel costē/ want daer moeten schoone exempelen in staene na dat ick het u uyt hoore leggene/en sullen wel waerdich wesen te bewaerene/eñ om syn memorie te overschene/eñ recht te leeren den Spaenschen aert / die welcke ons gesworene vyant es. Wel nu goeden vrient daer syn 10 stuyvers geeftse my die gy daer gesept hebbet.

Hollander.

Hier Vlamyng/ic het gelt/ en gy dat. Also doende maectmē van eenen stuyver vier. Maer hoor wat/ic hebber noch al eē hoopkē/maer die moeten al het gelden.

Vlamyng.

Ba ja vrient legtse doch eens upte/ic salse u af coopene/ al soude ic sonder ghelt thuys waerts gaene.

Hollander.

Ic salse u uytleggē/maer al doe ict opt syn boers gy moet my niet berispen. Want gy moet dencken dat ic van het botten geslacht ben. Daer
1 isser voor eerst eē/en is genaēt den Brief van hare Hoocheidē/aen de Heere Staten:waer in haer woort gepresenteert / op wat maniere sy begeeren bestant ofte vrede te makē/eñ het antwoort daer op van de E. Heere Sta-
2 ten generael. Daer isser noch een twelc is genaemt Coppe van de briefē der Heeren Staten/waer in staet hoe lange den trevis voor het eerste sal dueren/eñ hoe verre de limiten vanden stilstant sullen streckē. Daer isser
3 noch een twelc is genaemt het Testament van de Oorloge:waer in sy eē gedenckenis crygen die inden oorloch wat ruym toetasten/eñ niet te min groote gaspen streken:maer eylaci sy moetent nu tegē den penninc sestien
4 aenleggen. Daer isser noch een/twelc is genaemt/Coppe vande namē die over de Vredesitten/ als de Ghesanten van Vranckeryck/ Enghelandt/ Spaignē/Denemercken/ooc de Gecomitteerde van de E. Heere Staten Generael/etc. Daer isser noch een twelck is genaemt Naerder Beden-
5 kingen over de Zeevaert/ Coophandel eñ Neeringe. Eñ noch een ander

Bedenckinghe

Bedenckinge over den staet vande Vereenichde Nederlanden / of het selfde: met eenen anderen tijtel Grondich Discours over desen aenstaenden vrede handel / waerin ghy sult lesen hoe dese Vereenichde Provincien sullen haer neringe vliesen / als wy met de Ertshertogen sullen vrede hebben gemaect / eñ wort met goede redenen bevesticht. Daer isser noch een twelc is ghenaemt Consideratien vanden vrede in Nederlandt geconcipieert. Daer isser noch een twelc is genaemt Nootlijcke Consideratien: waer in bewesen wort: hoe wel den vrede gemaect wort / tusschen den Coninck vã Spaigne / eñ de Ertshertogen / met de E. Grootmogende Heere Staten Generael / niet lange en sal connen dueren / eñ redenen daer by waerom sulcx niet can staende blyvẽ. Want den Pauselijckẽ hoop tsy Jesuiten ofte andere Geestelijcke Persoonen sullen haer valsheyt niet connen laten / eñ so wy niet altyt op ons hoede syn / sullen ons selve int eynde bedrogen vindẽ: gelijc daer in breeder is te lesen. Daer isser noch eẽ twelc is genaemt Sentbrief in forme van Supplicatie aen den Coninck van Spaigne: waerin ghy vint de eerste beroerte deser Nederlandẽ / eñ hoe dẽ Prince van Oraignien met de Staten syn gedwongen gewreest van den Coninck van Spaigne het sweert tegen hẽ in de hant te nemen / om haer selve met hare ondersatẽ te beschermẽ / eñ tslants privilegie voor te stãe. Daer isser noch een twelc is genaemt Placcaet van de Grootmogende Heeren Staten Generael deser Nederlanden: waer in wort verclaert dẽ Coninck van Spaigne als vyant deser Nederlanden / eñ ooc sijnen seghel niet meer te gebruyckẽ. Dan isser noch een twelc is genaemt Vertooch / daer leest ghy in hoe nootwẽdich / nut eñ profijtelijc het sy voor de vereenichde Nederlanden te behouden / de vryheyt van te handelen op West-Indien / inden vrede met den Coninck van Spaigne. Daer isser noch eẽ twelc is genaemt Copye vãde Aggreatie: waer in dẽ Coninc van Spaigne bekent dese Nederlanden voor vrye landen / eñ dantwoort van de E. Grootmogẽde Heeren Staten daer op / wel wat seght ghy Vlamyngh wilt ghy my daer wel 30 stuyvers voor geven: want daer sijnder al die quaet te vinden syn.

Vlamyng.

Ba ja ic geerne: want over 10 jarẽ als sy niet meer te crygen syn / so sal ickiere wel eens soo veel voor crygene. Want daer staen dingen inne die den gemeynen man niet heeft geweetene. Ja veel secrete des lants sakene come nu met dese nieuwe beschrijvinge int licht. Hadde ghyer noch meer ic wildese u afcoopene eñ wel betalene.

Hollander.

Ja Vlamyng / ic hebber noch al meer: maer die houde ic noch al dierder. Want dit isser het puyck uyt / ick salse u noch seggen hoemense noemt begeert ghyse niet so houde ickse selver / ick soudese u wel uyt leggẽ / maer ick moet haest gaen. Daer is vooreerst het Schuyt-praetken / daer is het Discours tusschen den Hollander eñ den Zeeuw / gelijck ooc tusschen Petrum eñ Paulum. Daer is noch een ander Dialogus ofte Tsamen-

spreking e op den vrede-handel. Daer is noch genoechelyck Discours van D. D. Nicolao Mulerio / eñ ooc het Onpartydich Discours opde handelinge vande Indië/eñ de Forme van Remonstrantie van de nootsaeckelyckheydt der selvers Navigatie. Daer is noch het Secreet vanden Coninc van Spaignien. Daer is noch van de Spinnecop eñ het Bieké. Daer is noch eenen Brief des Keyserlycke Mayesteyt van Duytslant. Daer is noch een Proeve des onlangs uytghegeven Drooms. Daer is noch een Droom-ghesicht. Daer is noch de Principale puncten. Daer is noch een Trouhertighe vermaninghe aende verheerde Nederlantsche Pruvintien. Daer is noch Buyr-praetjen: twelck nootwendich eñ waerdich is om lesé. Daer is noch de wtlegginge op het genoechgelic discours van D./D. Nicolaus Mulerius en is genaemt Verhael vande Occasie/ etc. Daer is noch de Articulen van het Contract ende Accoort ghenaemt tusschen Jacobus den 1. van dien Name/ Coninck van Engelant ter eener/ Eñ Philips den 3. van dien Name Coninck van Spaignien/ midtsgaders de Erts-Hertoghen Albertus ende Isabella Clara Eugenia/ etc. Daer ist nu al: maer ick meene dat het daer by niet blyvé en sal. Wel hebt ghy in dese oock sin om 30 stuyvers cont ghyse hebben.

Vlamyng.

Daer syn 60 grootene. Ya goe lie nu hebbe ickere veel goets ic willse gaen by malcanderen laten bindene / maer daer soude noch wel wat by dienen om voor aen te stellen te wetene eenen Tytel/ hoemen dese beschryvinge alderbest sal noemene.

Hollander.

Ick weet raet Vlamyngh/ men salse den Nederlandschen Bye-korff heeten / overmits daer lieffelycke waerschouwinge eñ ooc soete vermaninge in staen/ eñ daer by setten het propoost dat wy hier tsamen hebben verhaelt/ te weten alle de beschryvinghen daer by / hoemense noemt / of dan iemant eenige van dien begeerde te coopen / mogense gaen soecken eñ latense by een binden heel ofte half. Nu wil ick gaen eñ schryven onse propoosten/ die wy hier gehadt hebben/ eñ brengense tot den Drucker eñ sien met eenen nae wat nieuws. Adieu Vlamyngh/ ick bedancke u van uwe goede betalinge.

Vlamyng.

Ende icke van u goeye warene/ als den Tytel gedruckt is / soo moet ghy mye van dien ooc eé verkoopene/ oft crycht ghye weder wat nieuws ick wil tselve ooc wel coopene eñ wel betalene. Adieu Ollander.

FINIS.

GHEDICHT:

Ter eeren des begonnen PEYS, *tusschen* Philippum *den derden van dien Name Coninck van Spaignien, &c.*

ENDE DE

EDELE, *Groot-moghende* HEEREN STATEN *generael der gheunieerde* Provincien.

Ghemaeckt door een Lief-hebber der vrije Conste.

Oirt aen ô Musen, ô Musen wilt doch waken,
De geē die neerstich rusē, ja nauwelijc en slapē.
Die desen *Peys* beherten, daer med'oock d'aerd' vervullen:
Die om desē *Peys* smerten, en loopē als de dullē.
Den *Peys* die is gebaert, al van dat hoochste goet.
Des hoochstes goedes aert, van den *Peys* comen moet.
Daerom ooc t'hoochste goet, berooft van *Peys* seer treuret:
Noch ooc den *Peyse* soet, sonder t'hoochst goet lang deuret.
Het sterffelijc geslacht verciert met dese Deucht:
Heeft een sonderling cracht; floreert in grooter vreucht.
Den *Peys* Gode behaecht: en moet by vreuchde wesen.
Voir hem dan sorge draecht: wilt t'quaet daer med' genesen.
Den *Peys* regeert een Stede. Den *Peys* regeert den Volcke:
En veel Casteelen mede. Verheft zich tot de Wolcke.
Al wat den Landt-man doet: of hy uyt-wyt t'oncruyt:
T'goet cruyt heeft geen voirspoet: maer t'quaet wast voir uyt.
Sonder *Peys* een Coopman, over Ste, Dorp, Berch, Dal,
Sonder schroom niet wech can: noch wegen breet oft smal:
Noch doir Neptuni Wout, en can hy loopen snel:
Bewaert van Roovers stout, bewaert van de Doot fel.
Dē *Peys* die is de Moeder, die op t'hoochst goet neēt acht.
Den *Peys* is een behoeder, van God selfs voirts gebracht.
Waer med' Godt heeft gebouwet, Hemel, Aerd' onversaecht.
T'volck t'welc op hē betrouwet, ooc met des' deucht begaeft.
De Son, Maen, en de Sterren, elc blyft in slach-oirt:

Niet

Niet onder hen verwerren, elc comt gewoinlijc voirt.
Wilt Gods macht haer veranderen, sy volgen syn bevel:
Sy loopen doir malcanderen, en comen weer op haer stel.
Seer vrome Graefs en Vorsten, end' ooc seer cloeke sinnen,
Die eerst malcander dorsten, een quade rocken *Spin*nen:
Hebben haer vriendelyck vereent, met dese Bruyt:
Accorderend' ghelyck. Maer t'eynd' is noch niet uyt.
Coninc *Phlips* met u Vossē, besproeyt met valscher Deucht:
God die wil ons verlossen, wenden quaed' vrucht in vreucht:
Hy wil u steene herten, vermorwen langs hoe meer:
En dat tot uwer smerten, en dat tot onser eer.
V vreed' aert schynt geslicht, soo t'schynt verlaets u Wyt:
Daer med' wort Hollant dicht, en ooc van u bevryt.
Ghy mocht u aert veranderen, en crygen een anderen sin:
En wy weer tegen malcanderen, den crych sterc voeren in.
Nu vint den Moordenaer, met op-getogen seylen,
Hoe langs hoe meer gevaer, t'schynt t'leven wilt hem feylen.
Den *Peys* aendoet hem rouw. Den *Peys* wilt hem niet voen:
Op dat hy thuys *Nassouw*, dees eer niet sie aendoen.
Nu sietmen geen Chrychs-helt, bedryven quade perten:
Over dochters gewelt, end' t'Huys-mans hert doen smerten.
Hy loopt op geenen buyt. Hy en doet niemant wee.
Al die quaed' vreucht is uyt, quae daden vlieden mee.
Den gulden tyt comt aen, daermen af leest by d'Ouden.
Syt blyd' al ombelaen, laet de droefheyt vercouden.
Laet varen alle sorgen. Laet varen ongeneucht.
Wilt geen blydschap verborgē. Maer leeft voirt aē in vreucht.
Hierom doet God' offranden, hem voir syn gnad' aenbit,
Soo comt ghy niet te schanden. V vlecken worden wit,
Die u noch aen t'lyf hangen, vanden vorigen stryt:
En wilt den *Peys* voirt-gangen, soo wort ghyse schoon quyt.
Danck-segging doch uyt-stortet, bewyset Gode eer,
Dat hy den *Peys* vervordet, en sterct hoe lang hoe meer.
Soo comter eenen Herder, onder hem een Volc mee:
En dan hoe langs hoe verder, van hier in d'eeuwige Vree.

IEMANT ADAMS.